Силабус навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЯ

підготовки **бакалавра**
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 032 **«Історія і археологія»**
(назва спеціальності)
освітньо-професійної програми
«Краєзнавчо-екскурсійна робота»
(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	нормативна
Мова навчання	українська
Факультет	Архітектурний
Кафедра	філософії
Контакти кафедри	ПДАБА, каб. В-706 (сьомий поверх висотного корпусу) Тел.: міськ. +38 (056) 756-34-42, вн. 4-42 Email: philosophy@ pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Плаксіна О. І., к. філос. н., доцент
Контакти викладачів	plaksina.oksana@ pdaba.edu.ua, bvll.5@ukr.net
Розклад занять	https:// pdaba.edu.ua /timetable/index.html
Консультації	https:// pdaba.edu.ua /wp-content/uploads/2022/09/KONS.2022-2023.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Філософія - дисципліна, що вивчає найбільш загальні суттєві характеристики і фундаментальні принципи реальності і пізнання, буття людини, відношення людини і світу, людське ставлення до природи, суспільства та духовного життя. Філософія формує і відображує світоглядні орієнтації людини, усвідомлення нею свого місця і ролі в світі, обґрунтовує пріоритетні цінності в житті суспільства, визначає прийнятні шляхи і способи досягнення цих цінностей

	Години	Кредити	Семестр	
				II
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4		120
Аудиторні заняття, у т.ч:	40			40
лекції	40			40
лабораторні роботи	-			-
практичні заняття	-			-
Самостійна робота, у т.ч:	80			80
підготовка до аудиторних занять	6			6
підготовка до контрольних заходів	14			14
виконання курсового проекту або роботи				
виконання індивідуальних завдань	15			15
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	15			15
підготовка до екзамену	30	1		30
Форма підсумкового контролю				екзамен

Мета дисципліни «Філософія» полягає у формуванні світоглядної культури студента, який би вмів бачити сутність природних та суспільних явищ, знаходити форму їх теоретичного вираження, оволодіти знаннями всіх наукових дисциплін, які вивчають буття як матеріальне, духовне та соціальне явище з глибоким культурологічним підгрунтям; допомогу майбутньому фахівцеві навчитися гнучко реагувати на зміни в змісті та цілях професійної діяльності з урахуванням відносності та мінливості професійного знання; покликана сприяти становленню у суспільстві духовного клімату взаєморозуміння, поліпшенню міжособистісних відносин та гармонізації людських стосунків в сфері комунікації та діалогу.

Завдання дисципліни «Філософія»:

- забезпечення студентів необхідною системою знань сучасного рівня розвитку світової філософії та формування вміння застосувати філософські знання в безпосередній практичній та науковій діяльності;
- засвоєння основного змісту головних напрямків розвитку історії філософії та сучасної філософської думки;
- оволодіння філософськими категоріями та загальними і особливими законами основних форм буття;
- засвоєння специфіки філософського освоєння дійсності та застосування набутих знань при аналізі актуальних проблем сьогодення.

Пререквізити дисципліни: «Історія України».

Постреквізити дисципліни: «Релігієзнавство», «Політологія», «Етика та естетика».

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми 032.1.01.24 «Краєзнавчо-екскурсійна робота»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК.2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК.4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК.7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК.9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК.10. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

ФК10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми 032.1.01.24 «Краєзнавчо-екскурсійна робота»:

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Філософія - світоглядна наука					
1-2. Філософія, її призначення, зміст та функції в суспільстві	8	4	-	-	4
3-4. Класична філософія, спрямованість її етапів	8	4	-	-	4
5-6. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	8	4	-	-	4
7. Філософія XIX ст. та сучасна філософська думка	6	2	-	-	4
8. Проблема буття (онтологія). Дух та матерія - межа протилежності	4	2	-	-	4
9. Діалектика як загальна концепція розвитку. Категорії діалектики	6	2	-	-	4
10. Закони діалектики	6	2	-	-	4
11. Природа, практика, суспільство	6	2	-	-	4
12. Буття людини, індивід та світ	6	2	-	-	4
13. Свідомість, її структура, проблема ідеального. Філософія неусвідомлюваного (З. Фрейд, К.Г. Юнг)	4	2	-	-	2
14. Гносеологія. Основний зміст пізнавальної діяльності. Вчення про істину	4	2	-	-	2
15. Суспільство: основи філософського аналізу	4	2	-	-	2
16. Суспільство як система, що розвивається. Суспільне виробництво	4	2	-	-	2
17. Суспільство як система, що розвивається. Духовне життя суспільства	6	2	-	-	4
18-19. Суспільство як система, що розвивається. Проблема історії в динаміці та суб'єкті історії	6	4	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	**90**	**40**	**-**	**-**	**50**
Підготовка до екзамену	30	-	-	-	30
Усього годин	**120**	**40**	**-**	**-**	**80**

2. САМОСТІЙНА РОБОТА
ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
3-4. *Класична філософія, спрямованість її етапів.* Філософія Давнього Сходу. Антична філософія: періодизація, основні філософські школи та напрями.	Посилання на джерела з п. 5: [5]; [13]; [20]. Посилання на джерела з п. 6: [3].

Філософія середньовічного суспільства, її теоцентризм. Філософія епохи Відродження та Нового часу. Німецька класична філософія. 7. *Філософія XIX ст. та сучасна філософська думка.* Критичний перегляд принципів та традицій класичної філософії. Особливості сучасної філософії. Раціоналізм та ірраціоналізм. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Технократизм та технофобія. Постпозитивізм. Герменевтика 9. *Діалектика як загальна концепція розвитку. Категорії діалектики.* Структурний тип зв'язків, їх відображення в категоріях: «одиничне та загальне», «частина та ціле», «зміст та форма», «елемент-система-структура», їх методологічне значення. Зв'язки детермінації, їх відображення в категоріях: «причина та наслідок», «сутність та явище», «необхідність та випадковість», «можливість та дійсність», їх світоглядне та методологічне значення 13. *Свідомість, її структура, проблема ідеального. Філософія неусвідомлюваного (З. Фрейд, К.Г. Юнг).* Дух, духовність, душа, свідомість як форми буття духовного. Відображення в неживій та живій природі. Структура духовного світу людини. Структура психічної сфери (З. Фрейд, К.Г. Юнг). Чим небезпечна для людини та суспільства стихія несвідомого (як індивідуального, так і колективного)? 17. *Суспільство як система, що розвивається. Духовне життя суспільства.* Поняття культури, її структура, сутнісні характеристики (символічність, аксіологічність, нормативність) та соціальні функції. Національне та загальнолюдське в культурі. Основні форми суспільної свідомості: порівняльна характеристика та взаємодія. Відмінність філософії від інших форм суспільної свідомості (релігії, мистецтва, науки). Ціннісні орієнтації особи та суспільства	Посилання на джерела з п. 5: [5]; [13]; [20]. Посилання на джерела з п. 6: [3]. Посилання на джерела з п. 5: [9]; [13]; [20]. Посилання на джерела з п. 6: [3]. Посилання на джерела з п. 5: [13]; [20]; [23]. Посилання на джерела з п. 6: [3]. Посилання на джерела з п. 5: [5]; [9]; [23]. Посилання на джерела з п. 6: [3].

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (РЕФЕРАТІВ)

1. Особливості Давньоіндійської філософії.
2. Філософські школи у Древньому Китаї: конфуціанство і даосизм.
3. Космоцентричний характер Давньогрецької філософії.
4. Мілетська школа: пошуки першооснови (Фалес, Анаксімандр, Анаксімен)
5. Атомістичний матеріалізм (Левкіп, Демокріт)
6. Особливості зародження та формування давньогрецької філософії.
7. Піфагоризм: абсолютизація чисел.
8. Сократ. Демокріт.
9. Система об'єктивного ідеалізму Платона.

10. Релігійний характер середньовічної філософії.
11. Природа і людина в філософії середньовіччя.
12. Антропоцентричний характер філософії Відродження.
13. Гуманізм і проблема людської індивідуальності у філософії епохи Ренесансу.
14. Історичні умови і особливості розвитку філософії Нового часу.
15. Матеріалізм в Англії XVII століття: Ф. Бекон. Проблема методу.
16. Раціоналістичне вчення Р. Декарта.
17. Розробка Д. Локком сенсуалістичної теорії пізнання.
18.1. Кант: особливості філософського вчення.
19. И. Фіхте і Ф. Шеллінг: специфіка поглядів.
20. Філософська система Г. Гегеля.
21. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха
22. Особливості розвитку української філософської думки.
23. Вчення про світ і людину Г. Сковороди, Ф. Прокоповича, А. Кантемира, П. Юркевича.
24. Філософські погляди Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, М. Коцюбинського.
25. Соціально-історичні та культурні передумови становлення філософії XX в. Перегляд принципів і традицій класичної філософії.
26. Проблема ірраціональності в філософії XX століття (Ф. Ніцше, А. Бергсон, З. Фрейд, Е. Фромм).
27. Нова постановка проблеми людини: екзистенціалізм, персоналізм, філософська антропологія.
28. Особливості вчення З. Фрейда про людину.
29. Релігійна філософія в XX столітті.
30. Поворот до людини в релігійній філософії XX ст. (Г. Марсель).
31. Еволюціонізм П. Тейяра де Шардена і релігія.
32. Проблема філософії і науки в позитивізмі. Історичні форми позитивізму (О. Конт, Б. Рассел, Р. Карнап й ін.).
33. Постпозитивізм і його роль в сучасній науці у філософії (Т. Кун, І. Лакатос).
34. Класичний марксизм 50-90 рр. XIX століття: К. Маркс, Ф. Енгельс.
35. Постмодернізм про місце та сенс філософії.
36. Постмодернізм в діалозі з теологією та філософією модерна.
37. Смисл культури і значення мистецтва в роботах теоретиків постмодерністської філософії.
38. Розуміння філософії як літературної практики: Р. Рорті, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1	Відвідування лекцій (по 1 балу)	19
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	35
4	Підготовка, виконання та захист реферату	24
5	Виконання контрольної роботи поточного контролю	22
		100

Бали за відвідування лекцій:
1 бал - студент був присутнім на занятті, 0 - відсутнім.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються студентом в усній формі:

35-29 - студент добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, добре орієнтується у питаннях, але є до чотирьох неточностей, описок (наприклад, Подольська

Єлізавета Ананіївна в конспекті записана як білоруський автор, а вона є українським філософом), незначних помилок;

28-23 - конспект майже повний, але студент не володіє інформацією в повному обсязі;

22-17 - в конспекті відсутні деякі теми, і відповідно студент знає не весь матеріал;

16-10 - відсутня частина програмного матеріалу, студент поставився формально.

9-1 - і знання, і конспект уривчасті, щось робилось в останню мить, аби як, знання відсутні.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у **24** балів:

24-20 - реферат виконаний із врахуванням всіх вимог; наявні план, вступ, висновки, список літератури, ілюстрації, зміст реферату повністю розкриває тему; студент вільно володіє матеріалом під час захисту реферату, але зустрічаються 1-2 неповні посилання в тексті, неточності й описки (наприклад, роки життя Л. Фейєрбаха 1804-1872, а в рефераті вказані 1820-1875);

19-15 - реферат містить помилки в оформленні; студент в основному знає фактичний матеріал, але не враховує всі вимоги до написання реферату; зміст реферату не повністю розкриває тему, і в окремих питаннях допускаються помилки;

14-10 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент слабо володіє фактичним матеріалом, не володіє навичками написання реферату.

9-1 - студент формально поставився до роботи, реферат зроблено не сумлінно, компілятивно, студент не володіє навіть цим матеріалом.

Виконання контрольної роботи.

Бали, отримані студентом за контрольну роботу, складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із питань. Робота містить два питання, кожне з яких оцінюється від 11 до 1 балів:

11 - студент дав повну вичерпну відповідь на запропоновані питання, аргументував і розкрив теоретичні положення дисципліни, виявив логічне мислення і знання програмного матеріалу, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів.

10-5 - студент в основному правильно відповідає на запропоновані питання, орієнтується в програмному матеріалі, але допускає дрібні неточності в окремих питаннях, обізнаний в філософії;

4-3 - студент дає правильні відповіді на більшу частину запитань, але має значні прогалини в знаннях, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

2-1 - студент знає незначну частину матеріалу, допускає суттєві помилки, дещо обізнаний з деяких питань дисципліни, не цікавиться науковим та суспільним життям.

Екзамен.

Бали, отримані студентом на екзамені з дисципліни «Філософія» складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із двох питань екзаменаційного білета. Відповідь на кожне питання оцінюється в 50 балів і нараховується за такими критеріями:

Для отримання **50** балів: студент повинен продемонструвати глибокі знання програмного матеріалу, вільно орієнтуватися в категоріальному апараті курсу, повинен чітко формулювати та аргументувати основні положення, знання фахової літератури, правильно відповідати на додаткові запитання, може вільно сформулювати свою точку зору.

Від **49** до **40** балів: отримують ті студенти, які в основному правильно відповідають на питання в білеті, в цілому орієнтуються в матеріалі курсу, але допускають незначні неточності в відповіді, які не мають принципового значення, але є свідченням про недостатньо глибоке оволодіння вивченим курсом.

Від **39** до **30** балів: набирають студенти, які з розумінням висвітлюють поставлені питання, виявляють знання основ філософії, але допускають неточності, невпевненість при в цілому правильній відповіді.

При отриманні балів від **29** до **20:** студенти показують невисокий рівень знань, частково засвоїли матеріал, дещо обізнані з деяких проблем.

При отримані за відповідь від **19** до **10** балів, якщо є вірна відповідь на питання, але недостатньо повно та ґрунтовно висвітлено зміст питань.

Число балів від **9** до **1** нараховується, якщо головний зміст навчального матеріалу не засвоєний, студент показує невисокий рівень знань, допускає неточності у відповіді на додаткові питання, недостатньо володіє категорійним апаратом.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична між оцінкою змістового модуля 1 та оцінкою екзамену.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Порядок відпрацювання пропущених занять передбачає усне відпрацювання теми заняття з наданням конспекту лекції. Пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані на консультації викладача в час не пізніше до дати контрольного заходу.

Студенти несуть відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності. При виявленні плагіату в рефераті робота вважається повністю не зарахованою. У разі виявлення списування (виконання аудиторної письмової роботи із залученням зовнішніх джерел інформації, заборонених до використання: шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо) і фальсифікації (представлення контрольної роботи, яка виконана іншими особами, як власної) під час контрольного заходу студент відсторонюється від участі в ньому або отримує незадовільну оцінку.

Відповідальність здобувачів освіти за порушення принципів академічної доброчесності передбачає:
повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку, тощо): повторне проходження навчального курсу;
відрахування із навчального закладу.

Поведінка в аудиторії.

Вивчення дисципліни вимагає від студентів обов'язкового відвідування лекційних занять. Студенти мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно статуту академії (неприпустимість пропусків, запізнень, обов'язкове відключення телефонів та ін.). У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т. п.) студенти повинні беззаперечно виконувати правила поведінки, які приведені в інструкціях для ситуацій, що наступили.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручн. для вищ. навч. закл. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 656 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://library.kpi.ua:8991/F?func=find-b&request=000319804&find_code=SYS
2. Андрущенко В. И, Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій - К.: Генеза, 2002. - 369 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* https://www.twirpx.com/file/1289205/
3. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії. Підручник. - К.: Либідь, 2001. - 408 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* https://www.twirpx.com/file/1984053/

4. Бичко І. В., Войтенко І. В., Табачковський В. Г. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. - К.: Либідь, 2001. - 408 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://koha.tntu.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl7biblionumberM94549

5. Горлач М.І., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. та ін. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Підручник. - Київ: «Центр учбової літератури», 2008. - 1028 с. . - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://nubip.edu.ua/sites/default/files/ul66/osnovy_filosofskykh_znan.pdf

6. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. 3-тє видання. - К.: Наукова думка, 1997. - 286 с.

7. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Філософія: підручник. - Х.: Право, 2003. - 353 с. [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/danilyanfil.pdf

8. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В. І. Бичко І. В., Бугров В. А. - К.: ПАРАПАН, 2002. - 774 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://chtyvo.org.ua/

9. Касьян В. І. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посібник. - К.: Знання, 2008. - 347 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://megalib.com.ua/book/53_Filosofiya_vidpovidi_na_pitannya_ekzamenaciinih_biletiv.httl

10. Мозговий Л. І., Бичко І. В., Додонов Р. О. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посібник / За ред. Р. О. Додонова, Л. І. Мозгового. - К.: ЦУЛ, 2009. - 456 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://culonline.com.ua/Books/flLOSOFIYA%20KMK-Mozgoviy.pdf

11. Петрушенко В. Л. Філософія: Підручник для студентів ВИЗ. - Львів: «Магнолія 2006», 2008. - 506 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://www.twirpx.com/file/1073303/

12. Петрушенко В. Л. Філософія: Навч. посібник для студентів вищих закладів. - Львів: «Новий Світ-2000», 2011. - 647 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/filosofia_petr.pdf

13. Подольска Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навч. посібник. - К.: ЦПЛ, Інкос, 2006. - 624 с. [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://studfiles.net/preview/5775199/

14. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. - К.: ЦНЛ, 2006. - 704 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/uchebnye_posobija_uchebniki/Page-12

15. Причепій Є. М., Черній А. М., Гвоздецький В. Д., Чекаль Л. А. Філософія. Посібник для студентів ВНЗ. - К.: Академвидав, 2009. - 592 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://librarium.mywebcommunity.org/

16. Радіонова Л. О. Філософія: Навч. посібник. - Х.: ХНАМГ, 2006. - 142 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://eprints.kname.edu.ua/

17. Русин М. Ю., Огородник І. В. Історія української філософії: Підручник. - К.: 2008. 624 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* http://book-у e. com .ua/shop/product_8 315. html

18. Саух П.Ю. Філософія: навчал. Посібник,- Житомир: Видавництво Житомирського державного педагогічного університету, 2003. - 254 с.

19. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія: Навч. посіб. - К.: ЦУЛ,2009 - 272 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://www.twirpx.com/file/683560/

20. Філософія: Навч. посібник / За ред. І. Ф. Надольного. - К.: Вікар, 1997. - 584 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://posek.km.ua/biblioteka/%D0%A4/%D0%A4%Dl%96%D0%BB%D0%BE%Dl%81%D0%BE%D 1 %84%D 1 %96%D 1 %8F%20%D0%9D%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%BB%

Dl%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%86.%D0%A4.pdf
21. Філософія: Підручник / За ред. Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. - Х.: Консум, 2001. - 672 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://www.twirpx.com/file/439823/
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/ul66/osnovy_filosofskykh_znan.pdf
22. Філософія: підручник / В. С. Афанасенко, В. І. Волович, Г. Т. Головченко // За ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача. - Х.: Прапор, 2004. - 736 с.
23. Філософський енциклопедичний словник/ В. І. Шинкарук. - НАЛУ, Інститут філософії ім. Г. Сковороди. - К.: Абрис, 2002. - 742 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://shronl.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf
24. Щерба С. П. Філософія. Навч. посібник для студентів ВНЗ. - К.: МАУП, 2004. - 216 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу:* https://www.twirpx.eom/file/l 17719/

Допоміжна

1. Горський В. С. Історія української філософії: Навч. посібник. - К.: Наукова думка, 2001.-375 с.
2. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко. - К.: Либідь, 1993. - 560 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу,* http ://www.twirpx.com/file/1796138/
3. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Філософія» для студентів ступеня бакалавра всіх спеціальностей заочної форми навчання / Укладачі: Мурашкін М. Г., Плаксіна О. І. - Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2019. - 16 с.
4. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Філософія» для студентів ступеня бакалавра денної форми навчання усіх спеціальностей / Укладачі: Білополий В. В., Плаксіна О. І. - Дніпро: ПДАБА, 2020. - 29 с.
5. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Філософія» для студентів ступеня бакалавра денної форми навчання всіх спеціальностей / Укладач: Плаксіна О. І.. - Дніпро, ПДАБА, 2020. - 24 с.
6. Петрушенко В. Л. До питання про атрибутивні риси свідомості // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»,- 2007. - № 578: Філософські науки - С. 3-9. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу,* http://vlp.com.ua/files/01_49.pdf
7. Попович М. Що таке філософія? // Філософська думка, 2006. - № 1. - С. 3-24. [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://liber.onu. edu.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:193889/Source:default
8. Присухін С. І. Філософія: Навч. посібник: У 2-х частинах: 4.1. Історія світової та української філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. - К.: КНЕУ, 2006. - 208 с.; 4.2. Система філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. - 168 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/Page-48
9. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. /за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2012. — 621 с.
https://www.twirpx.com/file/1035587/
10. Філософія: Історія, суспільство, освіта: підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К. : Київ, ун-т, 2011. - 591 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу*: http ://old. dnpb. gov.ua/id/1641/
11. Читанка з історії філософії. У 6 кн. Кн. 1.: Філософія стародавнього світу. Редакційна колегія: Г. І. Волинка, С. О. Кичигін, М. Ф. Тарасенко. - К.: Довіра, 1992. - 207 с. - [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* https ://platona.net/load/knigi_po_filosofii/i storij aantichnaj a/chitanka-istorij i-filosofij i-1 - filosofiya-starodavnogo-svitu-volinka
https://lib.sumdu.edu.ua/library/docs/Materiali_do_kyrsiv/chitankal.pdf

12. Читанка з історії філософії. У 6 книгах. Кн. 6 Зарубіжна філософія XX століття. Редакційна колегія: Г. І. Волинка, С. О. Кичигін, М. Ф. Тарасенко. - К.: Довіра, 1993. - 238 с. [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/uchebnye_posobija_uchebniki/chitanka_z_istoriji_filosofij i_6_zarubizhna_filosofij a_xx_volynka/27-1 -0-4973
https://dneslovo.at.Ua/_ld/l/122_chytanka_z_filo.pdf
13. Юркевич П. З науки про людський дух // Вибране. - К.: Абрис, 1993. - С. 115- 221. [Електронний ресурс]. - *Режим доступу.* http://library.kpi.ua:8991/F?func=find- b&request= 000123 627&fmd_code= SYS

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бібліотека з філософії та психології. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://aleria.net/1/
2. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
3. Віртуальний читальний зал ПДАБА: https://pgasa365.sharepoint.com/sites/e-library/Shared%20Documents/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Fe%2Dlibrary%2FShared%20Documents%2F%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%2F%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97&viewid=fd845af6%2D2dda%2D4d0a%2D8f8b%2Ddbfd1a0bb90c

Розробник(и) _____ (Оксана ПЛАКСІНА)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Галина ЛИСЕНКО)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри _____ філософії_____
(назва кафедри)

Протокол від 27 червня 2024р № 14

Завідувач кафедри _____ (Віктор БІЛОПОЛИЙ)
(підпис)